

tiotes». Doc. publicat per Molinier (*Hist. Lgd.* II, v, 263) que ell proposa, amb dubte, relacionar amb un «St. Pierre de *Cuxa* près Agrefeil» (Aude), i més dubtós encara, amb un «Quenciagum villa in pago Carcassensi» (d'un doc. de 980, *Hist. Lgd.* v, 294); però aqueixes formes no lliguen; i amb aquell «*Cuxa*» potser entén els *Cugçac* (*Cuxac*) que explicarem infra; Carcassona ja és lluny del Pirineu, no pas al bell peu («radicibus»), com Cuixà. És clar que en tot això pot haver-hi meres confusions nominals entre *Uranus*, *Urbanus* i *Germanus*. Però que a Cuixà es portaren moltes relíquies de sants ens consta ja per un dels docs. fundacionals p.p. Marca, col. 800-811, citats supra. I per les relíquies físiques i literàries que hi portà Ursèol dux de Venècia en retirar-s'hi en el S. XIII com a monjo penitent (d'on sortiren les *Vides de Sants rosselloneses*, p. p. Kniazzezh, Coromines i Neugaard). — 2 Skok troba en Dom Bouquet (*Recueil des Hist. d. G. et Fr.*, vol. IX) una cita «in villa *Cussana* in pago Ruscinonensi» a. 981: no confirmada enlloc (Alart, Ponsich etc.), és ben dubtós que sigui forma exacta, i en tot cas es referiria a un altre lloc del «Roselló», no pas a Cuixà, no sols per allò sinó perquè fóra cas únic de femení, i de -ss-, entre les innombrables mencions veritables de *Cuixà*. — 3 Almenys en la terminació no s'hi pot relacionar un *κοκοσιος* que hom ha llegit, segons Holder, en monedes gèliques en alfabet grec: sembla que Skok i Aebischer no sàpiguen que en capitals gregues la *c* és una sigma —*Kokosios* no hauria pogut donar la *c* de *Cogociacum* ni cap sorda intervocàlica. Sobre *CO-CULNIUS*, cf. l'art. *Cogullac/Cugunyà*, supra.

Cuixac, V. *Cuixà*

CUIXARRES

Les Cuixarres, partida del terme de Quatretonda (xxxii, 1.23).

Les Cuxarres, partida del terme de Calp (Marina valenciana) (xxxv, 131.27).

Penyes de Cuxè, partida del terme de Benigembla (Mq. de Dénia) (xxxiv, 165.24).

Cuixer (?), figura com a alqueria antiga mallorquina en el BDLc xiv, 203.

La Cuixera, partida del terme de Roglà i Corberà (C. de Xàtiva).

ETIM. Semblen derivats de l'àrab *qišra* «écorce, coque, croûte, écaille»; *RMa. qišra* «cortex, crosta, squama», p. 570) o la seva variant; *PAlc. quixara* «cor-teza de árbol, corteza qualquiera, corteza de comer, escama de pescado o cosa tal, cáscara de güevo, mondaduras». *quixar* 'costra': a base de la idea de 'terra petrificada, crostisser', en el sentit de 'residus, detritus' (*mondaduras*). Potser també els següents, si bé alterats per etimologia popular.

Cuixot, NP recollit a Dénia (xxxiii, 79.14).

Barranc de Cuixot o de Benitròia, partida del terme de Benilloba (Cocentaina) (xxxiii, 156.24). J. F. C.

Culdós, V. *Covil*

Culgrossa, V. *Covil*

-CullBeni, V. *Colaita*

Culate, V. *Colaita* *Culgip*, *Beni*-, V. nota a *Cadaqués*

Culieto, V. *Colieto* *Culigària*, V. *Covil*

Culip, V. *Cadaqués* *Culipatxes*, V. *Covil*

CULLA

Poble de l'Alt Maestrat, uns 45 k. NNO. de Castelló de la Plana, 30 al Sud de Morella i a uns 40 del litoral.

PRON. MOD.: *kúla*, oït 1935 a Ares, a Benassal i a St. Joan de Penyalgosa; 1961, a Xodos, a Cincortres i al poble mateix (xxix, 56ss.).

MENCIONS ANT. Dono primer (1) les dades del S. XIII més garantides per la lectura de bons filòlegs i cartistes; després (2) les altres i les posteriors a 1300.

1) 1203: el rei Pere el Catòlic concedí a l'orde dels Templers, quan fossin conquistats, el castell i vila de *Cullar*, amb sos termes, des de la part de *Cantavella* i *Campillo Seco*, envers *Ares*, *Aumazal* [*< Abn-maçal = Benassal? >*], *Roca de Corn* i *Coves de Berig* [que era cap a Serra d'En Galceran] (MiretS., *TemplH.*, p. 254); 1229: *Cuillar* (Huici I, 135); 1229: *Cullar* (MiretS., *Itin. de Jaume I*, p. 77); 1235: id. (Huici I, 238); 1236: *Cuillar* (Huici I, 249).

Jaume I (*Cròn.*): «quan hajam presa *Burriana*, --- aquels castells qui són a les espatles, així com *Peniscola*, e *Cervera* e *Exivert* e *Polpís* e *les Coves d'Avinromà* e *Alcalatén*, e *Morela* e *Cuyler* e *Aras*, qui vénen del Camp de *Burriana* de conduyt, e seran entre Nós e terra de moros, s'auran a retre» (§ 131); 1250: *Cuillar* (BSCC xv, 116); 1272: «a Brg. de Claresvalls, veí de Cast. Pna. --- rèdits del castell de *Cuyllar* (MtzFdo., *Doc. Val. ACA* I, n.º 1277); 1274: permuta amb Guillem d'Anglesola del castell de *Cuylar* i altres pels de *Bellpuig* i *Golmers* (id., id., n.º 1770); 1280: ordre a --- justícia de Morella que cessi en les demandes que feia als veïns de *Cuyllar* i d'altres llocs de G. d'Anglesola (id. II, n.º 958); 1282: el castell de *Cullar* que pertany a G. d'Anglesola (id., id. II, n.º 1538). Final de 1282: *Cuyllar* (id., id. II, n.º 1704); 1283: concedides a Pere de Vilardebò les tres escrivanies d'*Ulldecona*, *Covis* <de Vinromà> i *Culler*» (A.C.A., reg. 61, f. 132; CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 340).

2) 1178: «*Culam*» (BSCC xvi, 386), dada isolada i sense garantia, probablement antedatada (o fins mal llegida per *Cular*), o bé acus. del tardà *Cula*; 1224 i 1225: *Cula* (Huici I, 75, 95); 1264: *Culla* (MtzFdo., o. c. I, n.º 526); 1308: *Culla* (Rubió i Lluch, *Docs. Cult.* II, 394); 1382: *Culla* (BSCC xiv, 463); 1443: «X. olim Rector de *Culla*» (*Capbreu Milian*, de Morella, f.º 63r); S. XVI: *Culla* (*Memor.* Muñoz, BSCC xiv, 431).

En conclusió: no tenim ben segures per al S. XIII més que les formes del tipus *Cuillar*, reduït a *Culla* des de c. 1300. Mai ni enlloc no apareix cap forma